

versions del *Breviari d'Amor*, la *Doctrina Moral* d'En Pacs, etc.: ara bé, aquests occitanejaven en *istoric*, *public*, *frenetic*, *levitic*, etc. (com escriu pertot G. de Cervera); però al costat d'aquesta «bella literatura», n'hi havia una de més pedestre, d'inspiració més catequística i sermonària, en *pla*, en llenguatge més planer i més estrictament català, que, reaccionant exageradament contra aquest biaix o filó occitànic, restablí *públic*, *frenètic*, *històric*, i alhora hi abraçava els ultracorrectes *càstic* i *fàstic*. Reforçà encara la igualació amb *fàstic/fàsti(i)ar* la freqüent variant occitanoide *castiar* (*Cerverí*, *Facet*, etc.), que així queia sota la influència dels duplicats del tipus *canvia/càmbia*, *estalvi/estalvia*, etc.»

DERIV.: *Enfastijar* i alhora (amb caràcter vulgar, ¹⁵ avui quasi descendit al nivell murriesc) *enfastigar*: «lo poble de Perpinyà, *enfastijat* de la pràctica dels castellans, qui tots jorns los robaven ---» (princ. S. xv: *La fi del Comte d'Urgell*, NCL, 53); però avui (de la variant en *-igar*) ja quasi només se'n serveixen els «barandes»: «an aquest sí que l'havien ben *enfastigat*, com deia ell, amb un desmenjament que em feia molta gràcia: un any d'estarú am presos que parlaven com uns senyors i no eren més que uns tristos *pudalls!*», Coromines (*Presons Imag.*, p. 169); *desenfastijar*, ²⁵ *-igar*.

Fastidi [DTo. 1647]; *fastidiós* [id.]; *fastidiar*. *Fastigament* [S. xv, DAG.]. *Fastiguejar*: la forma avui més general del verb [1803, Belv.; *-ejar-se*, Lab. 1839]; +*fastigueig*. *Fastijar*, supra (Llull, Ausiàs, etc.); ³⁰ *fastijós*. *Enfastidir* (que no ens consta abans del DFa.).

Refastinyar és un derivat ross. i encara més llenguadocià: *se refastignà* «faire le difficile, le délicat» (llgd. TdF) i també localitzat a Beziers, Pezenàs i Clarmond'Érau, *refastignous* en el Tarn «difficile, délicat»; ¹⁰ ³⁵ probablement des del llgd. va entrar i afermar-se en ross.: «lo gos / --- / d'un salt --- / d'un salt, din de l'aiga capbussa: / lo fang resquilla de pertot / --- / il maleït çaçaire, per la ruta / se la campà i me deixa apurat, i tot brut! / Quan n'hom hi és pas fet, això ⁴⁰ vos *refastinyà*», Saisset (*Perpiny.*, 25; «embafar, fer fasti», *Catal. del Ross.*, gloss., p. 253); amb el derivat *refastinyós* «llepafils, delicat», Saisset (gloss. de *Perpiny.* i de les *Contalles* d'Ant. Cayrol, JPCerdà, p. 63); el mateix Fabra va encarregar de donar-li entrada en el ⁴⁵ DFa.₂ definint-lo «llepafils» en una llista enviada el 1947 des de Prada (que he vist a la S. F. de l'IEC).

¹ Verificat en l'ed. prínceps del *Tirant* que així està escrit totes dues vegades (caps. 219 i 268, Ag. III, 15, 224; Riq., 627, 797) i no pas *fastich* com imprimí el primer cop Ag., seguit per *AlcM.* — ² Miquel i Planes, A. Par, R. Aramon, que grafia *fàstic* en l'ed. del *Curial*, però ho rectificà en RFE XXI, 413.

³ Per això em vaig animar a suplir, segons el context i el metre, un vers «(Sí que Títus ab lo *fastic*) / ⁵⁵ vo escalfat e puys guaric» en les *Lleg. Rim. de Sevilla* (*LleuresC*, 235.896b), per omplir una llacuna evident del ms., però per més que sigui necessari això per al sentit del conjunt i segons metre i rima, és absent del ms., i alguna altra conjectura no

fóra inconcebible (també porta a la levíssima esmena de *guaric* en lloc de *guarit*, o a admetre una quasi-assonància *-it/-ic*). — ⁴ Notem que en Aversó no hi ha llista de rims en *-àsti* (i menys en *-àstic*); justament ell, que dóna tants subjuntius o Pres. 1 en *-i*, en aquest cas només porta formes en *-e* dels pocs verbs que dóna en *-aste* (§ 911, *paste*, etc.). — ⁵ «Per la pronunciació emfàtica del mot». Què té a veure amb l'emfasi la posició de l'accent! — ⁶ Sánchez Sevilla, RFE xv, 144 i 159; no cal dir que en castellà antic i fins al S. xvi hi ha *fastiar* = *hastiar*, i que s'hi troba el substantiu corresponent amb la grafia *fastio*; però com ja vaig dir en el DCEC em sembla que és a tort que S. Sevilla vol accentuar *fástio* en dos autors aragonesos o castellanos-viejos del S. xvi (si bé fóra útil d'estudiar millor la qüestió en aquesta direcció); potser també s'erra, en suposar acceptuació *enfástia* en portuguès antic o *afástia*; si bé això ja és més versemblant, i és el que una de les dues explicacions etimològiques proposades per al misteriós gall.-portuguès *afastar* ('apartar') ens conduiria a suposar; veg. DCEC, s. v. *hastio* n. 3, i d'altra banda el meu assaig de *Col. Prerr. Salm.*, 1974, 129-30: teories totes dues molt motivades, i que ens deixen en roda, perquè l'origen pre-romà és ben versemblant en principi i no mancat de base, però l'etimologia FASTIDIARE és menys construïda; i, tot i complicada, se sosté bé semànticament i millor en fonètica. — ⁷ A les glosses catalanes de Munic, de c. 1400, hi ha un cas de *fastigar* 'fastiguejar' (Saroihandy, RFgn. XXIII, 250). I aquí també es planteja el dilema, que examino en la nota següent, entre *g=g*, i *g=g*. — ⁸ En totes aquestes dades on trobem la grafia *-go-* o *-ga-* se'ns planteja el dubte de si hem de llegir la *g* com fonema *g* o *ǵ*; més planer és suposar aquell, però ja se sap que l'ús de *g* per *j* no és rar. Tanmateix en el fragment de la Dietètica que Appel admet en la *Cbr.* (114 v. 114) — uns 150 versos — no es veu cap cas de la grafia *ga*, *go*, per *ǵa*, *ǵo*, i en canvi n'hi veig molts de la grafia normal *-j-*: 7 o 8 casos de *manja* i *manjar*, un de *laja*, un de *májers*... — ⁹ I propagant-se recentment a la llengua d'oc, des d'on fins s'ha ficat a Pall. i Ribag.: *estar afatxat* 'fastiguejar-se' a Tor (1932), *afatxós* 'pesat, carregós' a Bonansa (BDLC XIII, 296). — ¹⁰ La terminació, més que com a alteració *-INIARE* < *-IDIARE* per via fonètico-morfològica, o mera influència dels mots com *esgratinyar*, *palpinyar*, *escopinyar* (ja *escopienha* 'saliva' en oc. ant., i cf. *regastinyós*) potser es deurà a la influència de *blastenhar* / *blastenjar* «blasfèmer, blàmer», *bastemnha* 'flastomia, blasfèmia' (= *fi. bestemmia*, *biastemare*), *blastenhe* «insulte», puix que l'encreuament d'aquests dos mots també va donar l'anglo-normand *fastengier* «dégoûter».

Fastidi, *fastidiós*, *fàstic*, *fastigós*, *fastiguejar*, *fastijar*, *fastijós*, V. *fàstic* *Fasts* o *fastos*, V. *fast* *Fastuc*, V. *fàstic* i *festuc* *Fastuós*, *fastuositat*, V. *fast*